

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η βιβλιογραφική έρευνα παρουσιάζει δυσκολίες για τους μαθητές. Κάποιες από αυτές έχουν σχέση αντικειμενικούς παράγοντες, όπως έλλειψη βιβλίων και χώρων βιβλιοθηκών σε πολλές περιοχές, και άλλες με τη φύση της έρευνας που απαιτεί αυξημένες κριτικές ικανότητες.

Στόχος μας δεν είναι να εξαντλήσουν οι μαθητές ένα θέμα ούτε βέβαια να κάνουν μια πρωτότυπη εργασία αλλά να εξοικειωθούν με τη βιβλιογραφική έρευνα. Το σημαντικό είναι να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της κριτικής των πηγών, να αναρωτιούνται δηλαδή για την αξιοπιστία του συγγραφέα και να μη θεωρούν ως αληθινή την κάθε πληροφορία που συλλέγουν. Να μην αρκούνται σε μία και μοναδική πηγή αλλά να διασταυρώνουν τις πληροφορίες τους και να παραθέτουν τις αντίθετες απόψεις. Το ίδιο ισχύει και όταν χρησιμοποιούν ως πηγή το Διαδίκτυο.

Βασικές προϋποθέσεις για να διευκολύνουμε τους μαθητές στην έρευνά τους:

1. αν υπάρχει βιβλιοθήκη στο σχολείο μας να την επισκεφθούμε μαζί τους και να τους δείξουμε πώς είναι αρχειοθετημένα τα βιβλία.
2. αν δεν υπάρχει δυνατότητα επίσκεψης σε βιβλιοθήκη θα πρέπει να φέρουμε εμείς τους μαθητές με βιβλία και περιοδικά σχετικά με το θέμα.
3. να τους δώσουμε λιγοστά και συγκεκριμένα θέματα/ ερωτήματα για τα οποία θα αναζητήσουν πληροφορίες
4. να τους δώσουμε μια βιβλιογραφία βάσης
5. να τους δείξουμε πώς θα ξεχωρίζουν τις πρωτογενείς από τις δευτερογενείς πηγές
6. να τους δείξουμε πώς να φωτοτυπούν ένα άρθρο ή κείμενο (να συμπεριλαμβάνουν και την πρώτη σελίδα του με τον τίτλο, όνομα συγγραφέα κλπ.)
7. να τους βοηθήσουμε να μάθουν να κρατούν μεθοδικές σημειώσεις και να καταγράφουν αμέσως την πληροφορία που άντλησαν και τα στοιχεία της πηγής: τίτλος, συγγραφέας, εκδοτικός οίκος, τόπος και χρόνος έκδοσης, σελίδες).¹

Στη φάση της σύνθεσης της εργασίας είναι σημαντικό να κατανοήσουν τη λειτουργία των υποσημειώσεων, τον τρόπο με τον οποίο παραπέμπουμε στο συγγραφέα και τον τρόπο αναφοράς στη βιβλιογραφία.

α) Υποσημειώσεις

Κατ' αρχάς, χρησιμεύουν για να δώσουν πρόσθετες πληροφορίες για το θέμα μας, απόψεις που ενισχύουν την άποψή μας, τυχόν αντίθετες απόψεις άλλων συγγραφέων, κλπ., οι οποίες, αν αναφέρονταν μέσα στο κείμενο, θα διέκοπταν τη ροή του. Ως υποσημείωση, επίσης, μπορεί να μπει η μετάφραση κάποιας φράσης, αν δίνεται στο κείμενο το πρωτότυπο (σε ξένη γλώσσα ή αρχαία ελληνικά) ή το αντίθετο. Μια υποσημείωση, επίσης, μπορεί να παραπέμπει σε εσωτερικές πληροφορίες, όπως παραπομπή σε κάποια άλλη σελίδα της εργασίας μας). Οι υποσημειώσεις τοποθετούνται στο τέλος κάθε σελίδας ή στο τέλος του βιβλίου, σε συνεχή αρίθμηση. (βλ. παράδειγμα στην προηγούμενη σελίδα)

β) Παραπομπές πηγών αναφοράς μέσα στο κείμενο

Στις μέρες μας, τείνει να καθιερωθεί η μέθοδος αναφοράς στον συγγραφέα και την ημερομηνία έκδοσης του βιβλίου μέσα στο κείμενο και όχι ως υποσημείωση.

π.χ. « η μέθοδος project είναι μια μορφή συλλογικής εργασίας (Frey, 1998)...»

Με τη μέθοδο αυτή αποφεύγονται οι συνεχείς αναφορές στο ίδιο βιβλίο και η βιβλιογραφία γράφεται μια φορά.

Αν χρησιμοποιήσουμε αυτό τον τρόπο παραπομπής τότε η χρονολογία στη βιβλιογραφία θα πρέπει να μπει αμέσως μετά το όνομα του συγγραφέα, π.χ.

Frey, K. (1986). *Η «μέθοδος project»*. Μια μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία και πράξη, μτφρ. Κ. Μάλλιου. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

¹ Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει υπόψη του ότι η βιβλιογραφική έρευνα είναι μια μοναχική εργασία, όχι ιδιαίτερα απολαυστική για τα παιδιά και γι αυτό καλό θα είναι να αποτελεί μόνο μία από τις δράσεις του προγράμματος.

γ) Τρόπος αναφοράς σε βιβλιογραφία

ΒΙΒΛΙΑ

Σειρά αναφοράς: Επώνυμο, όνομα, τίτλος βιβλίου, τόπος έκδοσης, χρόνος έκδοσης. Με πλάγια γραφή σημειώνεται ο τίτλος του βιβλίου, χωρίς εισαγωγικά.

Παραδείγματα:

Για βιβλίο με έναν συγγραφέα

Καστοριάδης, Κ. (1981). *Η Φανταστική Θέσμιση της Κοινωνίας*. Αθήνα: Ράππα

Για βιβλίο με περισσότερους του ενός συγγραφείς:

MacBeath, J., Schratz, M., Meuret, D. και Jakobsen, L. (2005). *Η αυτοαξιολόγηση στο ευρωπαϊκό σχολείο*, μτφρ. Μ. Δεληγιάννη. Αθήνα: Μεταίχμιο

Για μεταφρασμένο βιβλίο (μετά τον τίτλο, σημειώνουμε: μτφρ. και το όνομα του μεταφραστή):

MacBeath, J., Schratz, M., Meuret, D. και Jacobsen L. (2005). *Η αυτοαξιολόγηση στο ευρωπαϊκό σχολείο*, μτφρ. Μ. Δεληγιάννη. Αθήνα: Μεταίχμιο

Για μελέτη σε συλλογικό τόμο

Σειρά αναφοράς: Ο υπεύθυνος για την επιλογή αυτών των κειμένων είναι ο επιμελητής ή editor στα αγγλικά. Η σειρά έχει ως εξής: Επώνυμο συγγραφέα, όνομα, τίτλος μελέτης. Επώνυμο και όνομα επιμελητή, προσδιορισμός του ρόλου σε παρένθεση (επιμ.), τίτλος συλλογικού τόμου, τόπος έκδοσης, χρόνος έκδοσης. Στην περίπτωση αυτή με πλάγια γραφή σημειώνεται ο τίτλος της συλλογικής έκδοσης και όχι του άρθρου.

Παράδειγμα.

Αναγνωστοπούλου, Λ. & Παπαπροκοπίου, Ν. (2001). Ρυθμιστική αυτο-αξιολόγηση: Θεωρητικές θέσεις και μεθοδολογικές προσεγγίσεις. Στο Μπαγάκης, Γ. (επιμ.) *Αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχολείου*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Για άρθρο σε περιοδικό

Σειρά αναφοράς: Επώνυμο, όνομα, χρονολογία, τίτλος άρθρου, τίτλος περιοδικού, αριθμός τεύχους (τεύχ. ...), σελίδες (σσ.). Μόνο ο τίτλος του περιοδικού με πλάγια γραφή.

Παράδειγμα:

Παϊζης, Ν., Θεοδωρίδης, Μ. & Ζημαρίτου, Ε. (1998) Πρόγραμμα «ΜΕΛΙΝΑ – Εκπαίδευση και Πολιτισμός». *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, τευχ. 46, σσ. 40-47

ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Μετά τα στοιχεία του συγγραφέα δίνουμε το όνομα του Site.

<http://www.TheatroEdu.gr>